

Berlingske Tidendes kronik 16. november 1984

Vil vi betale fremskridtets pris?

I en tidligere kronik – bragt den 1. november – beskæftigede dagens kronikører sig med den såkaldte Warnock-rapport, der beskæftiger sig med etiske problemer i engelsk lægevidenskab. I dagens kronik foretager de en kritisk gennemgang af den seneste publikation om tilsvarende emner i Danmark.

Af Fl. Ørnskov Karlsen og Lars Adam Rehof

Indenrigsministeriet har netop udsendt den med spænding imødesete rapport om etiske problemer ved gensplejsning, ægtransplantation, kunstig befrugtning og fosterdiagnostik, kaldet »Fremskridtets pris«^{*)}. Udvalget, der har udarbejdet rapporten, bestod af fire læger, en farmakolog og tre jurister. De var alle udpeget af indenrigsministeren og har haft såvel en snæver tidsramme som et uklart afgrænset kommissorium til disposition. Således har udvalget øjensynlig primært haft til opgave at vurdere behovet for regulering, subsidiært at fremkomme med forslag til lovgivning. Det falder i øjnene, at man ikke eksplicit har nævnt, at der kunne foreligge et presserende behov for fastlæggelse af grænser, eventuelt i form af sanktionerende forbud. Samtidig er det bemærkelsesværdigt, at rapportens undertitel antyder, at der er tale om en kvalificeret gennemgang af de grundlæggende etiske spørgsmål. Det er imidlertid ikke tilfældet.

Det er især rapportens kapitel 2 og 3, der påkalder sig opmærksomhed, idet disse omhandler fremtidsperspektiverne. Argumentationsformen skæmmes flere steder af en let skjult foragt for folkelige, ikke-fagligt kvalificerede udtalelser. Således tales om »fantasifulde debattører«, der fremmaner skræmmebilleder af hybrider – dyremennesker (s. 58). Et andet sted (s. 5) tales der om, at der forhåbentlig er fornuft på begge sider, dels hos

modtanderne af regulering, dels – og det er vel dem, der mistænkeliggøres her – hos tilhængere af regulering.

Udvalgets etiske og videnskabsteoretiske overvejelser er uklare og ofte så modsætningsfyldte, at det grænser til det uforståelige, se således s. 4, 11, 15, 17–18, 46, 51 og 57. Forklaringen herpå kan være udvalgets sammensætning. I så fald afspejler den blot en manglende accept af, at der faktisk kan tilvejebringes en etisk-filosofisk kompetence i et sådant forum. xx

Gentagne gange anføres, at de emner, udvalget har behandlet, rejser en række væsentlige moral- og værdi-filosofiske samt videnskabsteoretiske problemer; dette markeres blot, hvorpå man fortsætter med at bruge etikbegrebet i flæng. Det eneste, der nærmer sig en definition, er, at etisk forsvarlige er kun de regler og normer, som findes og accepteres i et »åbent, demokratisk samfund« (s.16). Ud over, at der her er tale om en cirkelslutning, er det interessant at mærke sig dette for rapporten så centrale begrebs emotionelle indhold, der bruges ganske ukritisk og i sidste instans anvendes som argument for ikke at indføre generel regulering. Et andet centralt begreb, som udvalget ikke definerer, er begrebet »individ«. Udvalgets betragtninger (specielt s. 57) er uigennemskuelige og ser helt bort fra det forhold, at et foster i mange henseender må betragtes som et individ i en desværre ikke nærmere fastlagt betydning. Spørgsmålet om, hvorvidt indgreb over for et levende foster er strafferetligt beskyttet, diskuteres ikke nærmere. Udvalget tager uden overvejelse det altafgørende kvalitative skridt, der ligger i at acceptere forsøg på levende fostre op til en alder af 14 dage.

*) »Fremskridtets pris«. Etiske problemer ved gensplejsning, ægtransplantation, kunstig befrugtning og fosterdiagnostik. Indenrigsministeriet, Kbh. 1984.